

Ars Restauro

KONSERWACJA ZABYTKÓW
KAMIEŃ • SZTUKATERIE • METAL

mgr Roman Dawidziak

35-302 RZESZÓW, ul. Nazimka 2/34, tel./fax 17 857 75 78, ☎ 602 247-047

L. dz.

RZESZÓW dn.

PROGRAM KONSERWATORSKI

dotyczy: **POMNIKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO** przy ul. Mostowej 2 w Strzyżowie.

Rzeszów , lipiec 2022 roku.

www.arsrestauro.com.pl

NIP 813 102 59 67

- KONSERWACJA
- RESTAURACJA
- REKONSTRUKCJA
- KOPIOWANIE
- BADANIA ARCHITEKTONICZNE
- DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA

- RZEŻBA
 - ELEMENTY ARCHITEKTONICZNE
- kamienne, wykonywane w narzucie,
technikami odlewniczymi i nietypowymi
oraz w metalu i drewnie

- STIUKI
- SGRAFFITO
- POZŁOTNICTWO

- ELEWACJE
- WNĘTRZA
- RZEŻBA OGRODOWA
- POMNIKI
- NAGROBKI
- KOMINKI itd.

SPIS TREŚCI:

I. KARTA TYTUŁOWA

II. WSTĘP

III. HISTORIA, OPIS ZABYTKU

IV. STAN ZACHOWANIA

V. ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

VI. PROGRAM TECHNOLOGICZNY PRAC
KONSERWATORSKICH

VII. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

I. KARTA TYTUŁOWA

A. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

1. Rodzaj zabytku : Pomnik Józefa Piłsudskiego.
2. Numer rejestru – wpis do Gminnej Ewidencji Zabytków.
3. Lokalizacja – Strzyżów, ul. Mostowa.
4. Autor nieznany – inicjały na mosiężnym popiersiu Marszałka „EJ”.
5. Data powstania 1990 r.
6. Opis zabytku – obelisk kamienny, piaskowiec, mosiądz /tablice + rzeźba i popiersie Marszałka/ oraz 2 słupki po bokach obelisku/piaskowiec/.
7. Wymiary : 6,40 m wysokość, 100 cm x100cm podstawa.
8. Właściciel: Miasto Strzyżów.

B. DANE DOTYCZĄCE OPRACOWANIA KONSERWATORSKIEGO

1. Dokumentacja opisowa
2. Ilość egzemplarzy 2 szt.
3. Miejsce przechowywania dokumentacji: Miasto Strzyżów
4. Kartę założył: Roman Dawidziak.

II. WSTĘP

Tematem opracowania jest kamienny pomnik Marszałka JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO przy ul. Mostowej 2 w Strzyżowie – siedziba Dom Kultury /dawny gmach „Sokoła”/. Podlega ochronie prawnej – Wpis do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Opracowany Program Konserwatorski jest niezbędny do uzyskania pozwolenia konserwatorskiego koniecznego do przeprowadzenia stosownych prac konserwatorskich przywracających jego wygląd.

Program zawiera informację, historyczny opis formalny i stan zachowania pomnika, założenia i program konserwatorski wraz z technologią. Orzeczenie niniejsze stanowi podstawę do rozpoczęcia prac konserwatorskich przy pomniku w opisanym zakresie.

III. HISTORIA, OPIS ZABYTKU.

Pomnik JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO pochodzi z 1990 roku i powstał staraniem Towarzystwa Miłośników Ziemi Strzyżowskiej oraz Fabryki Maszyn w Strzyżowie. Posiada formę wybitnie wertykalna w postaci klasycznego,

wysokiego na 6,4 m smukłego obelisku. Zwieńczeniem pomnika jest mosiężna rzeźba Marszałka z inicjałami twórcy „EJ”. Podstawę stanowi kubistyczny trzon o wymiarach 100cm x 100cm u stóp obelisku, ukośna, masywna płyta inskrypcyjna z piaskowca o treści „BOHATEROM POLEGŁYM W WALCE O WOLNOŚĆ W LATACH 1914 - 1918 – 1920”. Wieńcząca pomnik mosiężna rzeźba popiersia JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO to naturalnej wielkości klasyczny portret Marszałka. Treści pomnika zawierają jeszcze dwie tablice - mosiężna: „JÓZEFOWI PIŁSUDSKIEMU /1867-1935/ WIELKIEMU POLAKOWI TWÓRCY LEGIONÓW MARSZAŁKOWI POLSKI NACZELNIKOWI NIEPODLEGŁEGO PAŃSTWA POLSKIEGO W UZNANIU ZASŁUG W WALCE O NIEPODLEGŁOŚĆ OJCZYZNY W LATACH 1914 - 1918 - 1920 SPOŁECZEŃSTWO MIASTA STRYZÓW 1990 XI – 11” , oraz druga – plastikowa /zapewne wtórna/ z napisem „, RODAKOM ZIEMI STRYZÓWSKIEJ WALCZĄCYM I POLEGŁYM W WOJNIE POLSKO – BOLSZEWICKIEJ 1920 ROKU RODACY”.

W górnej części pomnika od frontu znajduje się

stylizowana, konturowa postać orła wykuta ręcznie
- metaloplastyka /żelazo grafitowane/. U podstawy
pomnika po obu stronach osadzone są kamienne,
graniaste słupki wysokości 50 cm.

IV. STAN ZACHOWANIA.

Stan zachowania pomnika jest zły i wymaga kompleksowej konserwacji technicznej i estetycznej, Powierzchnię pokrywa szpecąca wtórna „fałszywa patyna” w postaci związków nieorganicznych i organicznych, skorupiastych plam i wycieków solnych, szkodliwej mikroflory glonów, mchów i porostów. Osłabione spoiwo doprowadziło do ubytków powierzchniowych, złuszczeń i pęcherzy. Płyta pomnika zapadła się i odsunęła od podstawy. Ubytki przestrzenne reperowano cementem. Brak też fug i połączeń. Na krawędziach obelisku powstały ubytki. Pomnik wykonano z piaskowca karpackiego. Struktura grubo i średnioziarnista, tekstura bezładna, barwa jasno – szara z deseniem ugrowym. Powierzchnia fakturowana gradziną, szarierem, grotem – szpicem, a miejscami szlifowana. Popiersie Marszałka mosiężne. Elementy

mosiężne pokrywa niejednorodna „falszywa patyna”.

V. ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Program przewiduje pełną konserwację techniczną i estetyczną. Należy wykonać reperację frontowej płyty inskrypcyjnej u podstawy pomnika. Zdemontować tablicę mosiężną do pracowni. Oczyszczyć , usunąć nawarstwienia wtórne pomnika i odsłonić naturalną barwę kamienia. Wymienić osłabione fugi i połączenia oraz cementowe reperacje. Skleić obruszone elementy, wykonać zastrzyki wgłębne. Struć wegetację szkodliwej mikroflory. Usunąć skorupiaste zacieki wysoleń. Chemicznie zamienić resztę soli rozpuszczalnej w wodzie w postać nierozpuszczalną. Wzmocnić pomnik impregnując go. Uzupełnić ubytki modyfikowanymi kitami sztucznego piaskowca. Wykonać scalenie kolorystyczne odbarwień. Przeprowadzić renowację tablic oraz popiersia Marszałka JÓZEFA PIŁSUDZKIEGO oraz orła. Zastosować hydrofobizację powierzchniową.

VI. PROGRAM TECHNOLOGICZNY PRAC KONSERWATORSKICH

1. Dokumentacja fotograficzna przed i po konserwacji.
2. Demontaż tablicy inskrypcyjnej.
3. Wstępne wzmocnienie zdeintegrowanych i osypujących się miejsc /KSE – 100 Remmers/.
4. Oczyszczenie, usunięcie nawarstwień wtórnych /Reinigung Fassaden paste – Remmers/.
5. Odsolenie – zamiana soli rozpuszczalnej w wodzie w postać nierozpuszczalną /chemicznie/.
6. Dezynfekcja – Alkutex + BFA – Remmers.
7. Impregnacja wzmacniająca KSE 100/300 – Remmers.
8. Zagruntowanie podłoża AIDA – Aaftfest – Remmers.
9. Wymiana fug i połączeń – Fugenmertel.
10. Uzupełnienie ubytków - Funcosil Restauriermortel.
11. Renowacja i uczytelnienie tablicy napisowej.
12. Hydrofobizacja powierzchniowa – estry kwasu krzemowego – Sarzyna Nowa lub Remmers.
13. Renowacja popiersia – chemicznie + neutralizacja + zabezpieczenie Remosol, Scansol.
14. Renowacja plakiety orła + powłoka – grafit mat /2x/.
15. Repozycja dolnej płyty inskrypcyjnej.

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
z siedzibą w Przemyślu
Delegatura w Rzeszowie
35-064 Rzeszów, ul. Mickiewicza 7
tel./fax 17 853-94-61, 17 853-94-62
NIP: 795-20-71-175

Załącznik nr
do pisma / postanowienia / decyzji

L.dz. Rz - IRN 5144.88.2022
z dnia 26.07.2022 r.

OPRACOWAŁ:

mgr Roman Dawidziak
Konservator zabytków
Dyplom nr 355
Wydział Sztuk Pięknych
UMK w Toruniu

Z upoważnienia
Podkarpackiego Wojewódzkiego Konservatora Zabytków
w Przemyślu
Grażyna Pieniądz
Grażyna Pieniądz
GŁÓWNY SPECJALISTA
Delegatura Wojewódzkiego
Urzedu Ochrony Zabytków w Rzeszowie

Fot. nr 2. Popiersie J. Piłsudskiego - przed konserwacją

Fot. nr 3. Tablica inskrypcyjna - przed konserwacją.